

ชื่อเรื่อง	การแก้ปัญหาพืชผักที่ถูกกักกันและสั่งห้ามนำเข้าจากประเทศไทย
ผู้แต่ง	วิชา ธิติประเสริฐ, สัญชัย ตันตยาภรณ์, สมคิด รื่นภาควุฒิ, บุษรา จันทร์แก้วมณี, จิราภรณ์ ล้วนปรีดา, พัจณา สุภาสุรย์, ปรียานุช ทิพย์วัฒน์, ชวลิต ตรีภรณาสวัสดิ์, รัตตา สุทธยาภม, สวรรณมณฑ์ เหล็กเพชร, สิทธิพร งามมรธา, เกรียงไกร สุกโตษะ, อุมพร สีวิสัย, วุฒนิ ขาวเขียว และรุ่งทิวา รอดจันทร์
ที่มา	ผลงานวิจัยดีเด่นประจำปี 2548. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2548. 119 หน้า
คำสำคัญ	ผัก; การส่งออก; การปนเปื้อน

### บทคัดย่อ

จากการตรวจพบการปนเปื้อนเชื้อ *Salmonella* spp. และ *Escherichia coli* ในผักสดจากประเทศไทย ส่งออกไปยังประเทศนอร์เว ฟินแลนด์ และไอซ์แลนด์ ได้ถูกรายงานผ่านทาง ระบบการเตือนภัยเร่งด่วน สำหรับอาหารมนุษย์และอาหารสัตว์ (Rapid Alert System for Food and Feed : RASFF) ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม – กรกฎาคม 2548 เป็นจำนวน 24 รายการ ส่งผลให้ประเทศนอร์เว ประกาศห้ามนำเข้าสินค้าผัก จากประเทศไทยเป็นการชั่วคราว ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2548 เป็นต้นมา อีกทั้งได้มีจดหมายเตือนจาก DG-SANCO, Health and Consumer Protection ของสหภาพยุโรปถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และขอให้ประเทศไทย ดำเนินการแก้ไข นอกจากนี้ประเทศฟินแลนด์ยังได้ออกมาตรการควบคุม โดยกำหนดให้สินค้าผักทุกชนิด จากประเทศไทยต้องมีใบรับรองปลอดเชื้อจุลินทรีย์กำกับ ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2548 เป็นต้นไป ขณะที่ ประเทศไอซ์แลนด์ ได้ออกมาตรการควบคุม ตั้งแต่วันที่ 25 สิงหาคม 2548 กำหนดให้สินค้าผักทุกชนิดจาก ประเทศไทยต้องมีใบรับรองปลอดเชื้อจุลินทรีย์

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดทำให้นานาชาติเกิดความตื่นกลัวไม่ปลอดภัยในการบริโภคผักผลไม้ รวมทั้ง สินค้าอื่นๆ จากประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจส่งออกผัก ผลไม้ และนโยบาย คราวไทยสู่ครัวโลกของรัฐบาลไทย กรมวิชาการเกษตรได้จัดประชุมผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนการควบคุมและตรวจสอบเชื้อจุลินทรีย์ *E.coli*, *Salmonella* spp. ในผักสดก่อนการส่งออก ไปนอกราชอาณาจักร และโดยความร่วมมือของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้จัดให้กรมการเกษตรและ ผู้ประกอบการให้ตระหนักถึงพิษภัยของเชื้อ รวมทั้งการป้องกันกำจัดเชื้ออีกด้วย จากแผนมาตรการดังกล่าว กรมวิชาการเกษตรได้ออกประกาศกรมวิชาการเกษตร รวม 5 ฉบับ กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการ ส่งออกผักรวม 23 ชนิด ได้แก่ ผักชีไทย ผักชีฝรั่ง ใบกระเพรา ใบโหระพา ผักแขยง ใบสะระแหน่ ผักแพรว ต้นหอม ผักคื่นไฉ่ ใบกุยช่าย ดอกกุยช่าย ชะอม ตะไคร้ ผักบุ้ง ผักแว่น ผักกระเฉด ใบบัวบก ใบชะพลู ผักโขม แดง ถั่วฝักยาว หน่อไม้ฝรั่ง พริกชี้หนู และผักปลัง ให้มีการผลิตอย่างเป็นระบบที่สามารถทวนสอบการ

ปนเปื้อนของเชื้อจุลินทรีย์ในกระบวนการผลิตได้ ตั้งแต่แปลงเกษตรกรที่ต้องได้รับรองระบบ GAP โรงคัดบรรจุที่ได้การรับรองกระบวนการผลิต GMP และผู้ส่งออกจดทะเบียนจากกรมวิชาการเกษตร สำหรับผู้ที่ไม่อยู่ในระบบดังกล่าวจะสามารถส่งออกได้ โดยจะต้องส่งสินค้าตรวจเชื้อจุลินทรีย์ทุกครั้งก่อนการส่งออก

จากการติดต่อประสานงานของคณะอัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายการเกษตร) ประจำสหภาพยุโรป ได้ประสานงานในการจัดส่งแผนการดำเนินงานและมาตรการควบคุมในการผลิตพืชผักสดในการส่งออกของกรมวิชาการเกษตร จนประเทศนอร์เวย์ ยกเลิกประกาศห้ามนำเข้าผักจากประเทศไทย ตั้งแต่ 24 พฤศจิกายน 2549 ซึ่งส่งผลให้กลุ่มประเทศสหภาพยุโรปยอมรับในแผนปฏิบัติการควบคุมดังกล่าวด้วยและยังพบว่าหลังการประกาศใช้มาตรการควบคุมนี้ คุณภาพผักสดดีขึ้นอย่างมาก มีการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์น้อยลง จากตัวอย่างผักสดที่ส่งมาตรวจเพื่อการรับรองเชื้อจุลินทรีย์ ตั้งแต่เดือน กันยายน 2548 ถึง เดือน ธันวาคม 2548 พบว่าปริมาณการตรวจพบเชื้อจุลินทรีย์มีแนวโน้มลดลง โดยตรวจพบเชื้อ *Salmonella* spp. 70, 60, 32 และ 22 ตัวอย่าง จากปริมาณที่ส่งตรวจทั้งหมด 738, 1,314, 1,534 และ 2,986 ตัวอย่าง ตามลำดับ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ที่พบ 9.5, 4.6, 2.1 และ 0.7 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้สำนักวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร ยังได้ทำการสุ่มตรวจติดตามผักสดก่อนการส่งออก ณ ที่ด่านคอนเมือง จำนวน 359 ตัวอย่าง พบว่าผักที่มีความเสี่ยงที่พบเชื้อมากที่สุด คือ สะระแหน่ พบเชื้อ 83 เปอร์เซ็นต์ จากจำนวนตัวอย่างที่สุ่มตรวจ รองลงมาคือ กะเพรา ผักที่ตรวจไม่พบเชื้อ *Salmonella* spp., *E. coli* คือ ดอกกุยไช้ ใบกุยไช้ ผักชีไทย คื่นไช้ หน่อไม้ฝรั่ง และถั่วฝักยาว